

บทที่ 4

เมืองเชียงใหม่และชุมชนผู้มีรายได้น้อย

พัฒนาการของเมืองเชียงใหม่

พญามังรายได้สถาปนาเมืองเชียงใหม่ขึ้นมาในปี พ.ศ. 1839 อาณาจักรล้านนาได้ใช้เมืองนี้เป็นศูนย์กลางการปกครองของอาณาจักรตลอดมา ชัยภูมิเป็นทั้งของเมืองเชียงใหม่ประกอบด้วยไชยมงคล 7 ประการ ได้แก่ หนึ่งมีหนูเผือกและบริวารทั้ง 4 ออกมา สองมีแม่ฟานเผือกและลูกมา แต่ป่าทางเหนือ สาม แม่ฟานเผือกอาศัยชัยภูมิที่ดีต่อผู้จันทมาป่าที่มารุมทำร้ายหนีไป สี่ ชัยภูมิที่ตั้งเมืองมีความเอียงลาดจากตะวันตกไปตะวันออก ห้า มีน้ำตกไหลมาทางตะวันออกแล้วเลี้ยวไปทางใต้จรดไปตะวันตก หก มีหนองใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและประการสุดท้าย มีน้ำปิงซึ่งถือกำเนิดมาจากบริเวณซึ่งพระพุทธเจ้าเคยมาทรง ไหลมาทางด้านตะวันออกของเมืองไชยมงคลทางกายภาพได้มีส่วนทำให้ชุมชนเมืองเชียงใหม่ดำรงอยู่อย่างดีและมีการแก้ไขปัญหามาตามธรรมชาติ (ไกรศรี นิมมานเหมินทร์, 2527)

เมืองเชียงใหม่ถือกำเนิดมาในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาที่มีฐานะทัดเทียมกับอาณาจักรสุโขทัย ตัวเมืองได้รับการวางผังอย่างดีเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีกำแพงเมืองล้อมรอบ นอกกำแพงเมืองเป็นคูเมืองล้อมรอบ ทำหน้าที่ป้องกันข้าศึกศัตรูและเป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในยามขาดแคลนบริเวณนอกกำแพงเมืองเป็นชุมชนของไพร่ทาสที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นพื้นที่ป่า และพื้นที่ชนบทเพื่อการเกษตร ราชวงศ์มังรายเจริญรุ่งเรืองอยู่เป็นระยะเวลา 229 ปี หลังจากนั้นเมืองเชียงใหม่ได้เสื่อมถอยตกเป็นเมืองขึ้นของพม่ายาวนานถึง 200 ปี หลังจากพญากาวิละได้รวบรวมผู้คนต่อสู้กับพม่าด้วยความร่วมมือของกรุงเทพฯ เชียงใหม่จึงได้รับการบูรณะฟื้นฟูและกลายเป็นประเทศราชของอาณาจักรไทย จนกระทั่งเมื่อเจ้าแก้วนรรัฐเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้ายสิ้นอายุในปี พ.ศ. 2482 รัฐบาลกรุงเทพฯ จึงยกเลิกตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครนับแต่นั้นมาเมืองเชียงใหม่จึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยสืบมา (สร้อยดี อ่องสกุล, 2529 และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2527)

หลังจากถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรไทย รูปแบบการปกครองถูกกำหนดมาจากนโยบายส่วนกลาง ภายในเมืองเก่าได้นับการยกฐานะเป็นเขตสุขาภิบาลเมืองในปี พ.ศ. 2476 เมื่อชุมชนมีความหนาแน่นมากขึ้นได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี พ.ศ.2478 ในช่วงนั้นเขตเทศบาลครอบคลุมพื้นที่ 17.5 ตารางกิโลเมตร บริเวณตำบลช้างม่อย ช้างคลาน วัดเก พระสิงห์ หายยา และศรีภูมิ ครอบคลุมเขตคูเมืองชั้นในและบริเวณโดยรอบรวมทั้งบางส่วนของฝั่งตะวันออกของน้ำปิง

เขตเทศบาลถือว่าเป็นเขตเมืองใหญ่ที่สุดของจังหวัด ตามกฎหมายเขตชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นรองลงไปคือเขตสุขาภิบาลในอำเภอเมืองเชียงใหม่จะมีสุขาภิบาลช้างเผือกอีกแห่งหนึ่ง ส่วนอื่นเป็นเขตเทศบาล เขตเทศบาลและสุขาภิบาลเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ เป็นการปกครองส่วนภูมิภาค

ในช่วงปี พ.ศ. 2526 เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้รับการขยายให้ครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้นเป็น 40.17 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมบริเวณทั้งหมด 14 ตำบล ปัจจุบันเขตเทศบาลถูกแบ่งเป็น 4 แขวง คือ แขวงศรีวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสุเทพ ศรีภูมิและบางส่วนของตำบลพระสิงห์และช้างเผือก แขวงเม็กราย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหายยา ช้างคลาน ป่าแดด และบางส่วนของตำบลพระสิงห์ แขวงนครพิงค์ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าตัน ช้างม่อย บางส่วนของตำบลศรีภูมิและช้างเผือก และแขวงกาวิละ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลฟ้าฮ่าม วัดเกตฯ นหนองป่าครั่ง ท่าศาลา และหนองหอย หลังจากที่มีเมืองเชียงใหม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเมืองหลักในภูมิภาคตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) แล้ว ได้ทำให้พื้นที่ชุมชนเมืองขยายออกไปมาก และขณะนี้เทศบาลนครเชียงใหม่ได้ทำเรื่องเสนอขอให้มีการขยายพื้นที่เทศบาลออกไปจากเดิมเป็น 100 ตารางกิโลเมตร (ดวงจันทร์ อภาวัชรุตม์ เจริญเมือง, 2536 : 39)

ลักษณะพิเศษของเมืองเชียงใหม่

1. ชัยภูมิที่ตั้งเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองใหญ่ที่ตั้งอยู่บนที่ราบระหว่างเทือกเขาใหญ่ เทือกเขาถนนธงชัยที่อยู่ทิศตะวันตกของเมืองและเทือกเขาผีปันน้ำอยู่ทางทิศตะวันออกของเมือง
2. ประวัติศาสตร์ เมืองเชียงใหม่ถือกำเนิดมายาวนาน 700 ปี มีความเป็นมาเฉพาะตัว ลัทธิและกลิ่นกรองออกมาเป็นประเพณี วัฒนธรรม ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ต่างจากเมืองอื่น ๆ

3. ลักษณะภูมิอากาศ การเป็นเมืองในหุบเขากลางที่ราบ ซึ่งมีความสูง 300 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป ทำให้เมืองเชียงใหม่มีอากาศค่อนข้างเย็นสบายตลอดปี และหนาวเย็นในฤดูหนาว นอกจากนี้เชียงใหม่อยู่ห่างจากทะเลและแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ทำให้อากาศแห้งไม่เหนียวเหนอะหนะ เช่นจังหวัดในภาคกลางและกรุงเทพฯ

4. เส้นทางคมนาคม เมืองเชียงใหม่อยู่ในตำแหน่งซึ่งสามารถติดต่อกับประเทศอื่นและเมืองอื่น ๆ ได้โดยสะดวก มีเส้นทางคมนาคมทางบกทั้งถนนและรถไฟ มีสนามบินระดับนานาชาติเชื่อมต่อกับประเทศอื่นได้สะดวก

5. กลุ่มชาติพันธุ์ ประชากรที่ประกอบกันเป็นประชากรเมืองเชียงใหม่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มาก แต่อยู่ร่วมกันอย่างสงบมาช้านานก่อให้เกิดความหลากหลายและการผสมผสานทางวัฒนธรรม

ด้วยลักษณะพิเศษดังกล่าวข้างต้นที่เมืองเชียงใหม่มีอยู่เหนือกว่าเมืองอื่น ๆ เป็นปัจจัยดึงดูดให้ประชาชนจำนวนมากจากภูมิภาคต่าง ๆ ย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ จนเชียงใหม่เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนกระทั่งจังหวัดเชียงใหม่มีประชากรมากที่สุดของภาคเหนือประมาณ 1,303,805 คน เฉพาะประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีจำนวนประมาณ 159,497 คน (สถิติทะเบียนราษฎร 2537) ประชากรในเขตเมืองเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านวิชาชีพการค้า การบริการ จากการสำรวจของสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทยพบว่าประชากรวัยหนุ่มสาวในเขตชนบทได้อพยพโยกย้ายเข้ามาทำงานในเขตเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญที่สุดของภาคเหนือตอนบน

จากการศึกษาของ เบ็ญจา จิรภัทรพิบล (มปป.) พบว่าการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้สร้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่สตรีในรัศมี 15 กิโลเมตรจากใจกลางเมือง และเป็นเหตุจูงใจอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการอพยพแรงงานเข้าสู่พื้นที่เมืองเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าจำนวนและความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2515 มีประชากรประมาณ 93,33 คนปี พ.ศ. 2530 เพิ่มเป็น 158,881 คน ในปี พ.ศ. 2535 เพิ่มเป็น 163,652 คน สำหรับความหนาแน่นของประชากรเมืองเชียงใหม่ดูในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร ครั้วเรือน และความหนาแน่นประชากร ในเขตเทศบาลนคร
เชียงใหม่ปี พ.ศ. 2531

พ.ศ.	ครั้วเรือน	ความหนาแน่นเฉลี่ย (คน/ตร.กม.)	ประชากรทั้งหมด		
			ชาย	หญิง	รวม
2527	26,877	3,838	76,351	77,186	153,537
2528	28,680	3,886	71,275	78,196	155,471
2529	30,226	3,917	79,229	79,628	158,857
2530	31,498	3,972	79,382	79,499	158,881
2531	31,796	3,976	79,507	79,558	159,055
2532	35,591	3,987	79,317	80,239	159,497
2533	38,705	4,003	79,904	80,239	160,143
2534*	na	4,038	80,045	81,496	161,541
2535*	na	4,091	na	na	163,652

ที่มา งานทะเบียนราษฎร สำนักงานปลัดเทศบาล เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานสถิติจังหวัด
เชียงใหม่

เมืองเชียงใหม่ ได้กลายเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดและของภาคเหนือ
ตอนบน ดังนี้

1. เมืองเชียงใหม่ในฐานะเป็นศูนย์กลางการจ้างงานที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด จำนวนลูก
จ้างในสถานประกอบการของอำเภอเมืองเชียงใหม่มีถึงร้อยละ 72.6 (สำนักงานแรงงานจังหวัด,
2532) ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่แสดงถึงการจ้างงาน และงานที่มีอยู่ในเขตเมือง
เชียงใหม่ที่ดึงดูดประชากรจากเขตรอบนอกเข้ามาหางานทำในเขตเมืองเป็นจำนวนมาก

2. เมืองเชียงใหม่ในฐานะเป็นศูนย์ราชการ พบว่า จำนวนส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
ส่วนภูมิภาค 35 หน่วย ของจังหวัดเชียงใหม่ มีสำนักงานอยู่ในอำเภอเมือง 31 หน่วยงาน ในปี พ.ศ.
2532 ราชการส่วนกลางมีสำนักงานในเชียงใหม่ 130 หน่วยงานจาก 194 หน่วยงาน ขณะที่รัฐวิสาหกิจ
17 หน่วยงานอยู่ในเขตเมืองทั้งหมด

3. เมืองเชียงใหม่ในฐานะศูนย์กลางการท่องเที่ยวและบริการปี 2 2535 ห้องพักของโรงแรมในอำเภอเมืองเพิ่มถึง 13,000 ห้อง และเพิ่มเป็น 15,000 ห้องในปี พ.ศ. 2536 ในช่วงเทศกาลและวันหยุดจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวใช้บริการในเมืองมากมาย

4. เมืองเชียงใหม่ในฐานะศูนย์กลางการศึกษา เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาคเหนือตอนบน มีโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชนจำนวน 163 แห่งในปี 2535 มีนักเรียนทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและอำเภอใกล้เคียงรวมทั้งต่างจังหวัดมาศึกษา มีวิทยาลัย โรงเรียนพานิชยการ รวมทั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 4 แห่ง ที่มีจำนวนบุคลากรและนักเรียน นักศึกษา จำนวนมาก อีกทั้งผู้ประกอบการนิคมสิ่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในเมืองเพิ่มขึ้น นักเรียน นักศึกษา จึงเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของสังคมเมืองเชียงใหม่ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

5. เมืองเชียงใหม่ในฐานะศูนย์กลางการค้าปลีก-ส่ง ปัจจุบันเมืองเชียงใหม่มีศูนย์การค้าและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ขนาดกลาง จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีตลาดสด และศูนย์กลางพืชผลทางการเกษตรอีกหลายแห่งอีกด้วย

6. เมืองเชียงใหม่ในฐานะศูนย์กลางด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในเขตเมืองเชียงใหม่มีโรงพยาบาลที่มีเครื่องมือทันสมัยและบุคลากรที่มีความสามารถด้านการแพทย์มากที่สุดในภาคเหนือตอนบน มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ทั้งของรัฐและเอกชน มีคลินิกและร้านขายยาจำนวนมาก

ความเป็นศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ของเมืองเชียงใหม่ ได้ดึงดูดประชาชนจากอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ เดินทางเข้ามาในเมืองเชียงใหม่จนกระทั่งมีการย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยทั้งชั่วคราวและถาวร

ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

สาเหตุพื้นฐานการเกิดชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีหลายประการ แต่ที่สำคัญคือ ความต้องการความอยู่รอดและความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งสังคมกึ่งดีหรือรัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ จึงเกิดสภาพการอยู่อาศัยที่แออัด ไม่ถูกสุขลักษณะและมีความยากจนในชุมชนเมือง

ประเภทของชุมชนผู้มีรายได้น้อย (วันชัย ปุณสุรัตน์, 2530 : 5-6)

1. ชุมชนดั้งเดิม หมายถึงชุมชนเก่าที่มีการตั้งถิ่นฐานมานานแล้ว ตั้งแต่ก่อนหรือพร้อม ๆ กับเมืองที่พัฒนาขึ้นการเคหะแห่งชาติถือเอาชุมชนที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมานานกว่า 15 ปี และมีความเสื่อมโทรมถึงระดับที่สมควรจะทำการปรับปรุงให้สภาพที่ดีขึ้น

2. ชุมชนใหม่ หมายถึง ชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ที่มีอายุการตั้งชุมชนต่ำกว่า 15 ปี และเป็นชุมชนที่มีการจัดตั้งโดยไม่มีระเบียบ และมีความเสื่อมโทรม หรือมีแนวโน้มที่จะมีความเสื่อมโทรมในอนาคต

3. ชุมชนประเภทบุกรุก หมายถึง ชุมชนที่อยู่อาศัยเข้าไปครอบครอง ปลุกสร้างอาคาร โดยไม่ได้รับคำยินยอม หรือการรับรู้ใด ๆ จากเจ้าของที่ดิน หรืออยู่ในระหว่างการขับไล่ของเจ้าของที่ดินหรือชุมชนที่เข้าไปตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นที่สาธารณประโยชน์ เช่น ชุมชนที่เข้าไปตั้งอยู่ในบริเวณไฟไหม้ ชุมชนคลอง ชุมชนที่เรียงยาวตามริมทางรถไฟ

4. ชุมชนที่จะต้องรื้อร้าง หมายถึง ชุมชนที่จะต้องถูกกำหนดว่า จะถูกรื้อร้าง หรือมีแนวโน้มที่จะมีการพัฒนาเป็นอย่างอื่น เช่น ชุมชนที่อยู่ในเส้นทางของแผนการสร้างทางหลวง หรือที่เวนคืนไปใช้ทำสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง หรือบริเวณที่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนการใช้ที่ดินเป็นบริเวณพาณิชย์กรรม เนื่องจากเมืองที่พัฒนาเข้ามาถึงชุมชน

ลักษณะชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งที่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ หรือกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งโดยเทศบาล หรือชุมชนที่ยังไม่สามารถจัดตั้งให้เป็นชุมชนได้ในขณะนี้ ก็มีลักษณะแตกต่างและผสมผสานกันตามประเภทของชุมชนทั้ง 4 ประเภทที่ได้กล่าวมาข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ชุมชนแบบจัดตั้งแล้ว หรือยังไม่ได้มีการจัดตั้ง ต่างก็เป็นพื้นที่และเป็นกลุ่มประชาชนที่เทศบาลต้องให้การบริการและการปรับปรุงให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นโยบายการพัฒนาเมืองเชียงใหม่

นโยบายการพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้กำหนดไว้ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองและการบริการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructural Development)

1. ปรับปรุงและขยายโครงข่ายระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและการบริการพื้นฐานต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ กิจกรรมของเมือง เช่น การไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ถนน ตรอกซอย ทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ ตลาดและอื่น ๆ

2. เร่งรัดแก้ไขปัญหาลมภาวะแวดล้อมและมลภาวะอันเกิดจากการน้ำเน่าเหม็น สิ่งปฏิกูล แผลงเลื่อมโทรม การรुकล้ำที่สาธารณะ และการสุขาภิบาลในเขตเมือง ให้มีสภาพน่าอยู่อาศัย และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของเมือง

3. ควบคุมดูแลใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นระเบียบเรียบร้อยตามกฎหมายกำหนด และป้องกันมิให้มีสิ่งก่อสร้างที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้นในตัวเมืองเชียงใหม่ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของเมือง และภูมิทัศน์ที่สวยงามของตัวเมืองไว้สืบไป

4. ขยายเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกไปในขอบเขตพื้นที่ที่ความเจริญของชุมชนขยายตัวออกไป เพื่อจะได้รับการบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้อย่างถูกต้องและทั่วถึง เป็นการสนับสนุนการขยายตัวของชุมชนให้ได้รับความสะดวกสบายโดยทั่วถึงกัน

5. ส่งเสริมการจัดสร้างเมืองเชียงใหม่คู่กับนครเชียงใหม่ในปัจจุบัน เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าทุกด้านและเพื่อการอนุรักษ์เมืองเก่าไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Economic Development)

1. ส่งเสริมฐานเศรษฐกิจของเมืองให้เป็นแหล่งจ้างงานและแรงงาน สนับสนุนการอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น อุตสาหกรรมพื้นบ้าน และสินค้าพื้นเมืองที่ผลิตได้ในท้องถิ่น

2. ส่งเสริมอาชีพของประชาชนภายในเขตเทศบาล เพื่อให้สามารถดำรงชีพ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนการกำหนดมาตรการให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้ามากที่สุด

3. ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น และจะประสานสัมพันธ์กับองค์การต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

4. สนับสนุนให้มีตลาดสินค้าทางการเกษตร การพัฒนาระบบการตลาดของเมืองเชียงใหม่ เชื่อมโยงกับชนบท การจัดตั้งสถาบันการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

5. ส่งเสริมและพัฒนารายได้ของประชาชน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

6. สนับสนุนการให้บริการทางวิชาการด้านอุตสาหกรรม การเกษตรกรรมและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ อันเป็นผลต่อการเพิ่มรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

การพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Development)

1. จะส่งเสริม ทนุบำรุงพระบรมพระพุทธรูปศาสนาตลอดจนศาสนาอื่น ๆ
2. จะส่งเสริมและขยายการให้บริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และเพียงพอกับความ ต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล
3. จะปรับปรุงโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล เพื่อขยายการให้ บริการ ด้านการรักษาพยาบาล ขยายและปรับปรุงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อให้ การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเมืองได้รับการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าให้มากที่สุด
4. จะส่งเสริมและปรับปรุงด้านการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง ตลอดจนการปรับปรุงแหล่งชุมชนผู้มีรายได้น้อยให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อให้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาพสังคมปัจจุบันได้อย่างเป็นสุขพอควรแก่อัตภาพ
5. จะส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน การกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมศูนย์เยาวชน ด้วยการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงาน และการให้บริการ แบบให้เปล่าแก่ประชาชนโดยทั่วถึงกัน
6. จะส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดเทศบาล ให้พัฒนาระบบการจัดการ ศึกษาและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพดียิ่งขึ้น และให้มีโอกาสนำเสนอผลงาน ความก้าวหน้าทางการศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นใสศรัทธา ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทั่วไป
7. จะพัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียนเทศบาลให้ได้คุณภาพ และมาตรฐาน สามารถให้บริการและประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างเหมาะสม เป็นโรงเรียนของชุมชน
8. จะสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีโอกาสในการแสดงออกใน กิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตลอดจนการปลูกฝังจรรยาบรรณให้รู้จักสิทธิ หน้าที่และมีพฤติกรรม อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่ฐานะแห่งตน
9. จะส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมให้ประชาชนเกิดความรักในท้องถิ่น มีความเคารพ กฎเกณฑ์ของสังคม สนับสนุนให้ความร่วมมือและเต็มใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นและที่ ท้องถิ่นจัดขึ้น รวมทั้งจะสนับสนุนการจัดตั้งหรือการดำเนินการขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างจริงจัง

การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหาร (Political and Administration Development)

1. จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมากยิ่งขึ้น ทั้งในรูปแบบของบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ โดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด
2. จะหามาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในเขตเทศบาลมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น
3. จะปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหาร และการให้บริการของเทศบาล ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถกระจายการให้บริการไปสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว รวมทั้งการปรับปรุงด้านคุณภาพและปริมาณในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลทั้งด้านวิชาการ และเทคนิคต่าง ๆ
4. จะปรับปรุงและพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนทราบข่าวสารการพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ถูกต้องตรงกัน อันจะทำให้เกิดความร่วมมือกันด้วยดีในการพัฒนาและแก้ปัญหาของเมือง
5. จะเร่งรัดปรับปรุงและพัฒนารายได้ของเทศบาลให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อสามารถจะนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของเมืองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
6. จะจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพสูง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อการให้บริการประชาชนมากที่สุด

แนวคิดในการปรับปรุงชุมชนผู้มีรายได้น้อย

เทศบาลนครเชียงใหม่ ถือว่างานปรับปรุงชุมชนหรืองานพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง โดยตระหนักในข้อเท็จจริงที่ว่า คนเป็นทั้งผู้สร้างและผู้ทำลาย ทำให้เกิดความทุกข์ เกิดความทุกข์ สร้างความดีและสิ่งที่ดี เรื่องทั้งหลายนั้นปัญหาอยู่ที่ “คน” การสร้างคนเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความอดทนและความละเอียดอ่อน ต้องใช้เวลาหลายชั่วอายุคนกว่าจะสำเร็จ

ในปัจจุบัน เราพิสูจน์ได้แล้วว่าถ้าหากสร้างแต่วัตถุแล้วไม่สร้างคนให้มีคุณภาพ ไม่มีการพัฒนาจิตใจคนให้ควบคู่ตามกันไปแล้ว ก็เชื่อว่าสิ่งก่อสร้างเหล่านั้นจะหมดคุณค่าต่อไปในอนาคต จากในอดีตกาล เทศบาลชอบสร้างอาคาร ถนนหนทาง ท่อระบายน้ำ ไม่ค่อยคิดเรื่องสร้างคน หน้าที่

สร้างคนที่ทำอยู่ส่วนใหญ่มีความคิดอยู่ในแง่เดียวคือการศึกษาชั้นประถมศึกษา และคิดว่าการศึกษาชั้นนั้นคือ การสร้างคน โดยให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเท่านั้น ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะว่ามีสมัยก่อนเด็กสอนงานอยู่แต่ในบ้าน แต่ขณะที่สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และเทคโนโลยีได้ก้าวหน้าไป ทำให้จิตใจคนเปลี่ยนแปลงไปจนลืมแก่นแท้ของชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม

จากจุดนี้เอง ก่อให้เกิดแนวคิดในเรื่องการปรับปรุงชุมชนผู้มีรายได้น้อย และแหล่งเสื่อมโทรม โดยยึดหลักการสำคัญดังนี้

1. ความร่วมมือของชุมชนคือหัวใจของการพัฒนาปรับปรุงชุมชน รัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนเพื่อให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงเข้าใจว่า เราไม่ได้ทำงานแทนเขาและเขาก็ไม่ได้ทำงานให้เรา แต่เราทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตที่ดีของชุมชน
3. ทำอย่างไรจึงจะให้องค์กรชุมชนมีความมั่นใจในการดำเนินงานด้วยตนเองได้ต่อไป
4. เป้าหมายของการปรับปรุงชุมชนผู้มีรายได้น้อยคือ การแก้ไขปัญหาคความยากจน ความไม่รู้ การว่างงาน การเสียเปรียบทางสังคม การปรับปรุงชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาจิตใจ
5. ให้เขาสามารถพึ่งและช่วยตัวเองของเขาเองได้

แนวทางการปรับปรุงชุมชนผู้มีรายได้น้อย

สิ่งที่เทศบาลจะต้องเข้าไปดำเนินงานปรับปรุงชุมชน คือ

1. การเข้าไปมีบทบาทชี้แนะแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ แก่กรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชนโดยเจ้าหน้าที่จากเทศบาล
2. แจ่งข่าวสารแก่ชุมชน
3. กระตุ้นความรู้สึกของประชาชนในชุมชนให้เกิดความรัก ความต้องการในการที่จะร่วมมือปรับปรุงชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น
4. เข้าไปร่วมมือในการดำเนินงานของกรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชน โดยยึดหลักการที่ว่า “เทศบาลช่วยให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ใช่เทศบาลไปทำงานแทนชุมชน”

โดยภาพรวมแล้ว เทศบาลจะต้องเข้าไปดำเนินงานเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีความรู้สึกนึกคิด ว่ามีความรักและความห่วงใยชุมชน โดยร่วมมือกันในการปรับปรุงชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านจิตใจ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมการประกอบ อาชีพ การบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่สู่ชุมชน การออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน เป็นต้น จนกว่า ชุมชนจะมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ ทางเทศบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะค่อย ๆ ถอนตัว ออกมา

สิ่งที่เทศบาลมีความตั้งใจจะทำในชุมชน ได้แก่

1. การพัฒนาผู้นำและการจัดตั้งองค์กรชุมชน หมายถึง คณะกรรมการชุมชน ให้มีหน้าที่ เป็นองค์กรกลางในการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชนภายนอกที่เกี่ยวข้อง

2. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ทางเดินในชุมชน การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่ง ปฏิกูล การกำจัดน้ำเน่าขัง การกำจัดสุนัขไม่มีเจ้าของ การป้องกันอัคคีภัย การจัดสวนหย่อม

3. การส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

4. การพัฒนาสาธารณสุขและอนามัยชุมชน เช่น โครงการบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่สู่ ชุมชน

โครงการบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ มีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

- การให้บริการตรวจโรคและแจกยาโดยไม่คิดมูลค่า
- การให้บริการตรวจและรักษาโรคเกี่ยวกับทันตกรรม
- การสาธิตโภชนาการอาหารเสริม (นํ้านมถั่วเหลือง) และแจกจ่ายแก่ผู้มาร่วมโครงการ
- การจัดนิทรรศการสุขภาพศึกษาเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ชุมชน
- การจัดนิทรรศการสัปดาห์เด็กเล็ก อายุ 1-5 ปี
- การจัดนิทรรศการสัปดาห์ยาเสพติด
- การแจกจ่ายเสื้อผ้าโดยสโมสรไลออนส์เชียงใหม่

5. การให้บริการการฝึกอบรมผู้นำชุมชนและอาชีพแก่ประชาชนในชุมชนแออัด เช่น กลุ่ม แม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น